

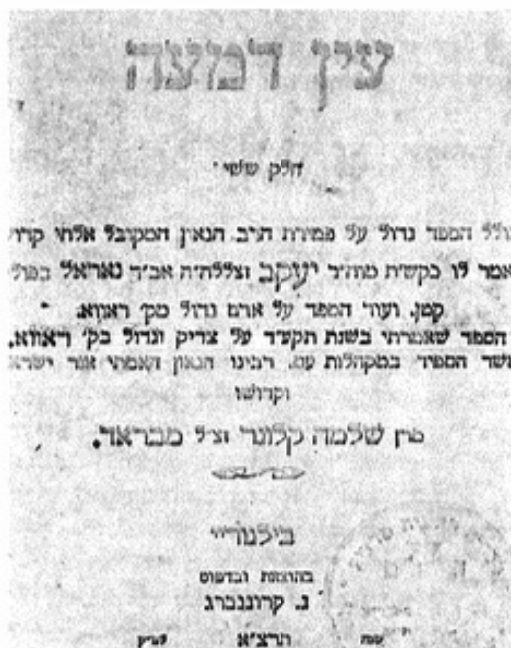
אחריו גדולי תורה והוראה ששמעם והשפעתם עברו את גבולות העיר וגבולות גליציה והגיעו לכל תפוצות ישראל. ספריהם הרבים בכל מקצועות התורה הם ספריי־סוד בספרות הרבנית. בנו של ר' חיים הלא הוא ר' מרדכי מארדיש, וחתנו — ר' שלמה קלוגר ור' צבי הליר.

ר' שלמה קלוגר — דער בראדער מגיד

זקני העיר ראווה דיברו על ר' שלמה קלוגר מתקופת שהותו בעיר כאילו הכירו אותו באופן אישי. ידעו להצביע על מקום מושבו בקלויז ובאלטן בית המדרש, ידעו להצביע על מקום החנות שלו בעיר, ואף ידעו לספר על הרווחים שהוא צבר... נדמה לי, שהם ציינו את המקום שבו היתה חנות הנע" ליום של ר' שמואל צייפס בזמננו אנו, הסיפורים האלה עברו, כמובן, אל הזקנים מתוריהם, כי ר' שלמה חי בראווה-רוסקה בראשית המאה התשע-עשרה.

אנו, המשקיפים על רב-באון זה ממקום שאנו עומדים בו, עלינו לשאת עינינו אליו, כמו אל שמי מרום, שנוכל לתפוס את שעור קומתו, כי מהותה של אישיות באונית זו עדיין לא נחקרה כראוי בתוך ספרות התולדה של גדולי חכמי ישראל — כותב הרב י. ל. מימון על ר' שלמה קלוגר בספרו "שרי המאה".

מן הספר "תולדות שלמה", ביוגרפיה על חיי ר' שלמה

חטים, גדולי התורה והחסידות פרסמו קול-קורא האוסר באופן מוחלט "על קצבים, פאכטרים, בעלי טאכסי או באנקירים לעמוד על יד השוחטים בעת שהם בודקים את הריאות אחרי השחיטה, שהשוחטים לא יבואו לידי מכשול על ידי נשיאת פנים לבעלי זרוע וממון ויכשירו את הטריפה". בין גדולי התורה דאג, ר' יעקב אורנשטיין, ר' אפרים זלמן מרגליות, המגיד מקוֹוֹנִיץ ור' שלום מבעלז, החתומים על האיסור, מוסיף גם שמו של ר' מנחם מענדל אב"ד דק"ק ראווה.

גם שמו של ר' נתן הלוי, אב"ד טורצ'ין, שאחרי פטירתו של ר' מנחם מענדל מילא את מקומו בתור אב"ד בראווה, מופיע בין החתומים.

ר' נתן צבי הלוי בן ר' יוסף יוזפא שטרן זצ"ל

ר' נתן צבי גאון וצדיק, בן גאון וצדיק היה, "לא היה כמותו בדורו בכל הארץ, דבריו נשמעים בכל הארץ ורוב חכמי המדינה היו מתלמידיו, כך מגדיר את ר' יוסף יוזפא ש"י. עגנון. ר' נתן צבי היה אב"ד דק"ק טורטשין, חתימתו בתור אב"ד טורטשין מופיעה בין גדולי התורה והחסידות של התקופה על הקול-קורא הנ"ל ביחסי שוחטים וקצבים.

משנפטר ר' מנחם מענדל זצ"ל קיבלה קהילת ראווה את ר' נתן צבי לאב"ד שלה. היה זה בערך בשנת תק"ע. הוא שימש כרב העיר שנים רבות. דבריו מובאים בספר "ישועות יעקב" מאת ר' יעקב אורנשטיין וגם בספר "שואל ומשיב" מאת ר' יוסף שאול נתנון, מהדורא תנינא ח' אריח, נמצאת תשובה אליו. שני הגאונים הנ"ל מכבדים את ר' נתן צבי בתואר "גאון" בתשובותיהם אליו.

ר' נתן צבי כתב הרבה חידושי תורה, אבל דבר לא נתפרסם ממנו, כי ראווה היתה פתאום למאכלת אש וכל כתביו של אותו גאון נשרפו.

ר' אברהם גולדברג, בין עירנו, שהיה אחד מעמודי התווך של סופרי ה"השכלה" ולוחמיה החריפים נגד החסידות, בבחי רותו היה מתלמידיו של ר' יוסף יוזפא בדולקוב, כעבור שנים, כשחזר גולדברג לראווה והסתכסך עם החסידים והם רדפוהו והחרימוהו, כותב לו ר' נתן קרוכמל מזולקוב: "ויש לי ליעצך כי תקנה לך אהבת הרב שלכם, גאון גדול וצדיק תמים, ותורה תבקש מפיו, מאיר הלוי לטריס, המפרסם את המכתב הנ"ל, מוסיף: "הלא הוא הרב שטרן הנקרא הרב מטורטשין, ההקשיב גולדברג לעצת מורו ולתורת הרב?

ר' חיים וינרב ז"ל

חסידים ראשונים אמרו: "יהודי ניכר לא בכנים שד' נתן לו, כי אם בחתנים שהוא בוחר לו", ר' חיים ניכר באלה ובאלה, לא תואר רב לו, לא נשארו אגדות על רוב עושרו, אבל השאיר